

Lp Piret Hartman
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
Suur-Ameerika 1

10122 Tallinn
info@agri.ee

18.11.2024 reg. Nr 11-4/2024/928

Eesti-Soome elektriühenduse EstLink 3 tarbeks Rehemäe-Aulepa 330 kV kõrgepingeliini ja selle toimimiseks vajalike ehitiste püstitamise riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise taotlus

Riigi põhivõrguettevõtte Elering AS (edaspidi Elering) arendab omaniku ootustele¹ vastavalt välisühendusi naaberriikidega. Kehtiv üleriigiline planeering „Eesti 2030+“ näeb muuhulgas ette Eesti energiavarustuse võimaluste avardamist, luues välisühendusi Läänemere piirkonna energiavõrkudega.²

28.06.2022 allkirjastasid Elering ja Soome põhivõrguettevõtja Fingrid Oyj ühiste kavatsuste protokoll, mille raames võtsid mõlemad ettevõtted mittesiduvad kohustused rajamaks Eesti ja Soome vahelise elektriühenduse EstLink 3 aastaks 2035. EstLink 3 mõjutab positiivselt Eesti ja Soome vahelist elektrienergia ülekandevõimet, parandab elektriturgude toimimist ning varustuskindlust. Planeeritud EstLink 3 merekaabel Eestist Soome oleks koguvõimsusega kuni 700 MW. Merekaabliühenduse soovitatav alguskoht on Aulepa, Lääne-Nigula vald.

EstLink 3 koosneb Eestit ja Soomet ühendavast alalisvoolukaabelliinist ning kaabli otstes paiknevatest konverterjaamadest. Seoses kavandatava EstLink 3 elektriühendusega on Lääne-Eesti piirkonnas vajalik kavandada järgmised ehitised: alalisvoolu merekaabel, maismaakaabel, konverterjaam potentsiaalse asukohaga Aulepa piirkonnas ning üks 330 kV eraldi mastidel õhuliin maismaal, mis ühendab Estlink 3 merekaabli olemasoleva 330 kV võrguga Lääne-Eestis.

Seoses EstLink 3 merekaabli rajamisega tuleb tugevdada ka olemasolevat võrku. Selleks on vaja püstitada Tallinnasse uus 110kV/330kV alajaam, mis ühendatakse uue 330 kV õhuliini abil Aruküla ja Kiisa 330 kV alajaamaga. Vastava riigi eriplaneeringu taotluse on Elering esitanud 26.07.2024 ning täiendav info on leitav riigiplaneeringute kodulehel³ Lisaks uue liini ehitamisele rekonstrueeritakse olemasolevad 330 kV õhuliinid Kiisa - Rakvere, Rakvere - Püssi, Paide – Sopi ja Sopi – Sindi.

Rohkem informatsiooni kogu projektist on avaldatud Eleringi kodulehel: <https://elering.ee/estlink-3>
Käesolev riigi eriplaneeringu taotlus käsitleb lõiku merekaabli randumiskohast kuni ühenduseni olemasoleva elektri ülekandevõrguga. Planeeritud taristu sisaldab järgmisi elemente:

- Alalisvoolu merekaabel rannajoonest kuni lahutuspunktini. Merekaabli rannajoonest riigipiirini meres kulgemine lahendatakse hoonestusloa menetlusega.
- Merekaabli ja maismaa kaabli lahutuspunkt. Tegu on rannikust mõne kilomeetri raadiuses kaabliil oleva elektrilise lahutuspunktiga, mille eesmärk on lihtsustada võimalike rikete tuvastamist. Lahutuspunkti ei pruugi vaja minna, kui planeeritav konverteralajaam jääb rannikust rikete tuvastamiseks sobilikku kaugusesse.
- Alalisvoolu kaabel lahutuspunktist kuni 330kV konverterjaamani.
- 330 kV konverteralajaam. Konverteralajaama territooriumil asuvad järgmised seadmed:

- Konverterjaam muundamaks alalisvool vahelduvvooluks.
- 330 kV alajaam koos ühendustega ühe 330 kV õhuliini ühendamiseks, mis ühendab konverteralajaama olemasoleva ülekandevõrguga.
- Võimalikud ühendused olemasoleva 110 kV ülekandevõrguga parandamiseks võrgu varustuskindlust.
- Ruumibroneering võimalike täiendavate elektrisüsteemi ühenduste, elektrienergia tootjate või tarbijate liitumislahtrite rajamiseks.
- Ruumibroneering täiendavatele elektrisüsteemi stabiilsust tagavatele seadmetele nagu sünkroonkompensaatorid või reaktorid.
- Eraldi mastidel 330 kV õhuliini 330 kV konverteralajaamast kuni olemasoleva 330 kV elektri ülekandevõrgus asuva alajaamani, eelduslikult Rehemäe alajaamani.
- Rehemäe alajaama laiendamine 300x200 m.

Elering on analüüsinud erinevaid võimalikke maismaa trassikoridori asukohti ning on jõudnud analüüsi tulemusena järeldusele, et sobivaim asukoht 330 kV elektriõhuliinile on Lääne-Nigula vallas paiknev Rehemäe-Aulepa trassikoridor. (vt Lisa 1).

EstLink 3 elektriühenduse loomiseks vajalik õhuliini trass Rehemäe alajaama ja Aulepa konverteralajaama vahel on planeeritud 330 kV õhuliinina, kuna õhuliini rajamine annab täiendava varustuskindluse võimalike taristurünnete ning riketele korral. Õhuliini dimensioneeritaks nii, et liin oleks võimeline üle kandma kogu EstLink 3 võimsust ja vajadusel täiendavat võimsust suursaarte ümbruses olevatelt meretuule tootmisaladelt. Sellisel juhul rajatakse liin, mis vastab ka elektrivõrgu arengukava⁴ pikaajalisele 2050 tulevikuvisionile.

Vastavalt Lääne-Nigula valla kirjale nr 7-1/24-14-2 (vt Lisa 2) on vald seisukohal, et 330 kV pingega elektriõhuliini ja konverteralajaama ehitamiseks sobilik planeerimisviis on riigi eriplaneeringu (edaspidi REP) koostamine planeerimisseaduse § 27 lg-te 1 ja 2 mõttes.

„Oleme seisukohal, kuna Estlink 3 ühenduse puhul tegemist riigi huviga laiemalt ning olnuks vajalik kogu asukoha valiku protsessi läbi viia tervikuna sh kaabli asukoha valik meres, hetkel oleme pandud olukorda, kus kaabli maismaale jõudmise asukoht on leitud ja Lääne-Nigula vallas tuleb leida trassi asukoht maal. Vastavalt planeerimisseaduse § 27 lõikele 2 tuleb Riigi eriplaneering tuleb koostada riigi territooriumi või selle osa kohta, milleks on ka Lääne-Nigula vald, kõrgepingeliini alates pingest 110 kilovolti, ning nende toimimiseks vajalike ehitiste püstitamiseks, kui ehitist vastab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tingimustele. Eeltoodud aluseks võttes puudub Lääne-Nigula Vallavalitsusel alus kohaliku omavalitsuse planeeringu algatamiseks.“

PlanS § 27 lg 1 sätestab mh, et riigi eriplaneeringu eesmärk on sellise olulise ruumilise mõjuga ehitiste püstitamine, mille asukoha valiku või toimimise vastu on suur riiklik või rahvusvaheline huvi.

Tulenevalt eeltoodust taotleb Elering käesolevaga, et Regionaal- ja Põllumajandusministeerium esitaks Vabariigi Valitsusele ettepaneku riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamiseks (PlanS § 28 lg 1) vastavalt käesolevas kirjas näidatud planeeringualale. Elering kinnitab, et on planeeringu koostamisest huvitatud isikuna valmis vastavalt PlanS § 4 lg-le 2¹ kandma planeeringu koostamise tellimise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise kulud.

Elering põhjendab esmalt riigi eriplaneeringu menetlemise vajadust ja eesmärgi (I) ning seejärel selgitab riigi eriplaneeringu planeeringuala (II). REP-i taotluses kirjeldatud riigi eriplaneeringuga kavandatava(te) ehitist(e) otstarve ja seonduva tegevuse kirjeldus ei muutu.

I Riigi eriplaneeringu vajalikkus ja eesmärgid

REP on vajalik, kuna annab võimaluse ühe planeeringu menetluse raames lahendada EstLink 3 elektriühenduse olemasoleva 330 kV võrguga, mis tagab ühenduse kogu trassi pikkuses EstLink 3 merekaabli mandril randumiskohast läbi Aulepa konverteralajaama Rehemäe alajaamani. Planeeritav 330 kV õhuliin ja konverteralajaam on vajalikud võimsuste ülekandmiseks tulenevalt EstLink 3 elektriühenduse rajamisest ning võimsusvoogude jaotumiseks N-1 olukorras (olukord, kus üks element või osa on puudu või eemaldatud, N-1 ei saa olla võrdne 0-ga). Selle ülekandevõrgu arendamise põhieesmärk on kavandada elektriühendus, et liin oleksid võimelised üle kandma kogu EstLink 3 võimsust, mis leevendaks 2035. aasta ja kaugema tuleviku vaates elektri ülekandevõimsuste puudujääki piirkonnas ja vajadusel võimaldaks liita täiendavaid tarbimis- ja tootmisvõimsusi kohalike omavalitsuste ümbruses olevatelt tootmisaladelt ja tarbimiskeskustest. REPi alusel ehitatakse liin, mis vastab ka elektrivõrgu arengukava⁵ pikaajalisele 2050. aasta tulevikuvisionile ning see tagaks piirkonna elektriga varustatuse ja võimaldaks saavutada riigi kliimaeesmärke, võimaldades suuremaid tarbimis- ja tootmisvõimsusi.

EstLink 3 elektriühenduse vajadus, ajakava ja teenindavate ehitiste kasutamise otstarve.

Eleringi varustuskindluse aruanne näeb ette nii Eesti-Läti 4 kui ka Estlink 3 ühenduse. Eleringil on seadusest tulenev kohustus arendada riikidevahelisi ülekandevõimsusi. See on oluline ka varustuskindluse tagamise kohustuse täitmiseks tänases avatud energiaturu tingimustes.

Lähtudes riiklikust kliima- ja energiapoliitikast, energiasüsteemide dekarboniseerimisest ning kliimaneutraalsuse saavutamise eesmärgist 2050⁶ aastaks tuleb arvestada energiasüsteemides aset leidvate muudatustega. Peaasjalikult tähendab see üleminekut taastumatutelt energia tootmisallikatelt taastuvatele, ühest konkreetsest tootmiskohast (Ida-Eesti) enamatele tootmiskohtadele (peamiselt tänu tuuleenergeetika arendamisele) üle Eesti. Täiendavalt näeb kliimaeesmärkide täitmine ette elektrienergia tarbimise ja tipukoormuse kasvu⁷. Neist faktoritest tulenevalt on tarvilik uue elektriliini rajamine. EstLink 3 projekti indikatiivne ajakava.

Investeeringisotsuseni jõuab Elering eeldatavalt 2027. aastal pärast ehitusmaksumuste selgumist, abirahastuse selgumist ning riigipiiriüleste kulude jagamise otsuse tegemist Konkurentsiameti poolt. Eelduslikult võiks kogu uus ühendus valmida 2035. aastal, mis on tingitud eelkõige järgmistest faktoritest:

- 2035. aasta eesmärk võtab HVDC (*High-voltage direct current* - Kõrgepingeline Alalisvooluühendus) seadmete tarnimisel arvesse pikki teostusaegu. HVDC turg on projektidest üle ujutatud ja tarneaeg vajalike materjalide ja seadmete (sh merekaablid) tellimiseks on HVDC turu suure nõudluse tõttu ca 6-8 aastat.
- Uue liini kasutuselevõtt aastal 2035 on seotud teiste Baltikumi võrkudevaheliste ühenduste valmimisega, et saavutada paremini ühendatud energiaturg.
- 2035. aasta kasutuselevõtu eesmärk näeb ette tulevikku suunatud investeeringuid, mis maksimeerivad piirkonna taastuvenergia tootmispotentsiaali.

Käesoleva planeeringu algatamise taotluse esemeks oleva õhuliini ja alajaama eeldatav ajakava oleks järgnev:

- 2025. aasta 1. kvartal – 2029. aasta 1. kvartal. Planeeringumenetlus algatamisest kehtestamiseni. Arvestatud on, et antud planeeringuala hõlmab tiheasustusalasid, kus trasside kooskõlastamine ning mõjude hindamine kaasab tuhandeid maaomanikke ning huvigruppe.
- 2029 – 2031
 - Konverteralajaama aluse maa soetamine.
 - Maaomanikega maakasutuskokkulepete sõlmimine ja vajadusel sundvalduste seadmine.
 - Põhiprojektide ning hankedokumentide koostamine.
 - Alajaama ehitushange.
 - Õhuliini ehitushange.

- 2032 - 2035
 - Konverteralajaama ehitus ja kasutuselevõtt.
 - Õhuliini ehitus ja kasutuselevõtt.

Pärast planeeringu kehtestamist kulub hinnanguliselt kuus aastat planeeringu algatamise taotluse esemeks olevate ehitiste ja rajatiste ehitamiseks.

Planeeringuga eeldatavasti kaasnevate majanduslike, kultuuriliste, sotsiaalsete ja looduskeskkonnale avalduvate mõjude kirjeldus.

Mõjude hindamisel arvestatakse strateegilise planeerimisdokumendi eesmäärke ja käsitletavat territooriumi ehk võimalikku mõjuala.

Planeeringu koostamiseks teadaolevate vajalike mõju hindamiste valdkonnad ja võimalike uuringute ja analüüside nimekiri koos kirjeldusega.

Järgnevalt on kirjeldatud taotluse objektiks oleva Eleringi ülekandeliini keskkonnaseisundit iseloomustavaid näitajaid olemasoleva ja avalikult kättesaadava andmestiku alusel.

- Mõju hindamise vajadus *:
- Mõju hindamine Natura 2000 võrgustiku aladele
 - Analüüsida, millised planeeringualal asuvad Natura 2000 alad jäävad võimalikku mõjualasse. Läbi viia Natura eelhindamine, vajadusel asjakohane hindamine.
- Mõju kaitstavatele loodusobjektidele
 - Mõju hindamisel kaitstavatele loodusobjektidele lähtutakse looduskaitseadusest, kaitseeeskirjadest, kaitsekorralduskavadest, liigi kaitse tegevuskavadest jm asjakohastest dokumentidest, samuti riiklike registrite andmetest.
- Mõju hindamine taimestikule ja vääriselupaikadele
 - Mõju hindamise käigus hinnatakse taimestikule ja vääriselupaikadele avalduvaid otseseid ja kaudseid mõjusid.
- Mõju hindamine loomastikule
 - Planeeritava elektriühenduse mõju loomastikule võib avalduda elupaikade kao ning killustamise ja häiringute kaudu.
- Mõju hindamine rohevõrgustikule
 - Hindamisel võetakse arvesse maastikutüüpide levikut ja sellest tulenevat olemasolevat rohevõrgustiku sidusust ja toimivust trassikoridori piirkonnas.
- Mõju hindamine veekeskkonnale
 - Vee ja märgalade elektriühenduse planeerimisel hinnatakse selle võimalikku mõju vee ja märgalade seisundile.
- Mõju hindamine inimese tervisele, heaolule ja varale
 - Mõju hindamisel käsitletakse piirkonna asustust, planeeritavale elektriühendusele lähimaid elamuid ning võimalikku mõju neile, lähtudes võimalikust müra tasemest (ehitusaegne mõju), joogivee kvaliteedist ning elektromagnetvälja tugevusest (kasutusaegne mõju).
- Mõju hindamine jäätmetekkele ja ringmajanduse võimalustele
 - Analüüsitakse ja hinnatakse mõju jäätmetekkele ja ringmajanduse võimaluste kasutamise seisukohast.
- Mõju hindamine kliimale

- KeHJS § 40 lg 4 p 6 kohaselt on KSH ülesanne mh anda hinnang kliimamuutustele. Üksikprojekti mõju kliimale, st pikaajalised temperatuuri- ja sademete mustrid ning muud kliimamuutuste tunnused piirkondlikul või globaalsel tasandil.
- Sotsiaalsete, majanduslike ja kultuuriliste mõjude hindamine.
 - Läbi laiapõhjalise mõjude hindamise käsitletakse võimalikke mõjusid sotsiaalsele, majanduslikule ja kultuurilisele keskkonnale. Mõjude hindamisel arvestatakse strateegilise planeerimisdokumendi eesmärgi ja käsitletavat territooriumi ehk võimalikku mõjuala.

* Tegemist on mõjuvaldkondade esialgse nimekirjaga. Täpne mõju hindamise ja sellega seotud uuringute vajadus, kombineerivatus ja detailsus selgitatakse välja lähteseisukohtade ja sotsiaalsete, kultuuriliste, majanduslike ja looduskeskkonna mõjude hindamise, sh KSH programmi menetluse protsessis.

- Uuringud ja analüüsid **:
 - Sotsiaalmajanduslik analüüs
 - Analüüsi koostamisel käsitletakse võimalikke mõjusid sotsiaalsele, majanduslikule ja kultuurilisele keskkonnale.
 - Loomastik
 - Ekspertarvamuse koostamise eesmärgiks on anda sisend elektriühenduste trassialternatiivide võrdlemiseks asukoha eelvaliku etapis. Ekspertarvamus käsitleb maismaal paiknevaid trassialternatiive.
 - Linnustik
 - Ekspertarvamuse koostamise eesmärgiks on anda ülevaade planeeringu alal esinevatest linnuliikidest, sh kaitsealustest liikidest ning linnustiku jaoks olulistest aladest ning selgitatakse välja neile avalduv mõju.
 - Taimestik
 - Ekspertarvamus käsitleb vaid maismaal paiknevaid trassialternatiive. Ekspertarvamus käsitleb mõjusid taimkattele, sealhulgas peamiselt metsadele, soodele ja niitudele.
 - Natura 2000 eelhindamine ja vajadusel Natura asjakohane hindamine
 - Natura hindamise eesmärgiks on anda sisend elektriühenduste trassialternatiivide teostatavuse selgitamiseks ja alternatiivide võrdlemiseks asukoha eelvaliku etapis.
 - Elektromagnetvälja mõju inimestele ning maismaaelustikule
 - Ekspertarvamus koostada eesmärgiga hinnata üldised elektri- ja magnetväljade (edaspidi EMV) tasemed antud elektriühenduse lähiümbruses. EMV tasemete hinnang lähtudes ohutusest inimesele ja muudele elusolenditele, võttes aluseks inimese võimalikku püsivat viibimist ülekandeliinide lähistel.

** Tegemist on esialgse nimekirjaga, mis põhineb Eleringi kogemusel ja teadmistel. Täpne uuringute ja analüüside vajadus ja detailsus selgitatakse välja lähteseisukohtade ja KSH programmi koostamise ja menetluse protsessis.

Planeeringu koostamise tellimise ja planeerimisseaduses sätestatud mõjude hindamise, sealhulgas selle raames koostatavate uuringute ja analüüside eeldatav eelarve.

Eeldatav maksumus:

- Lähteseisukohtade analüüs, KSH programmi väljatöötamine ja aruande koostamine – 125 000 eurot

- Riigi eriplaneeringu ja asjakohaste mõjude, sh KSH menetlus – 375 000 eurot. Eeldatav uuringute maksumus selgub lähteseisukohtade ja sotsiaalsete, kultuuriliste, majanduslike ja looduskeskkonna mõjude hindamise, sh KSH programmi menetluse protsessis.

Info projekti maksumuse kohta, sh selle rahastamise kohta, esitatakse vastavalt regionaalministri 04.10.2023. a määruse nr 66 “Riigi eriplaneeringu algatamise taotlusele esitatavad nõuded” § 2 lg 2 p-le 1. Kogu EstLink 3 elektriühenduse projekti ehituseks, mille osa Aulepa-Rehemäe 330 kV liin ja konverteralajaam on, plaanib Elering kaasata Euroopa Liidu kaasrahastust CINEA CEF-E fondist⁸. EstLink 3 on Euroopa ühishuvi projektide nimistus projekt 3.6⁹, mis loob eeldused Euroopa Liidu toetuse kaasamiseks.

Lisaks sellele kaasab Elering projekti rahastamiseks ülekoormustasust laekunud raha. Eesti ja Soome börsihinna erinevusest Eleringile ja Soome Fingridile laekuv nõndanimetatud ülekoormustasu on sihtotstarbeline tasu, mis laekub eraldi fondi, mille eesmärk on eelkõige nende samade ülekandevõimsuste suurendamine piiridel ehk ka EstLink 3 projekti rahastamine. Ülekoormustasu kasutamise võimalused paneb paika Euroopa Liidu regulatsioon ning selle kasutamise üle peab järelevalvet Konkurentsiamet.

Ei ole planeeritud, kuid on võimalik, et osa projektiga seotud kuludest kaetakse elektri ülekandetariifist. Riigipiiriüleste ühishuviprojektide tariifi kasutamine lepitakse kokku kulused kandvate riikide konkurentsiametite riigipiiriüleste kulude jagamise otsusega (CBCA otsus – cross border cost allocation decision) enne kui projektiarendajad taotlevad projekti ehitamiseks raha CINEA CEF-E rahastust. Eesti Konkurentsiameti siiani tehtud otsused asuvad siin: <https://www.konkurentsiamet.ee/elektter-gaas-soojus-ja-vesi/uhishuviprojektid>

Kogu projekti, kaasaarvatud Soome osa ehitusmaksumus selgub planeeringumenetluste järgselt, kuid suurusjärguna ületab 1 miljard Eurot, milles eeldatavalt Eesti osa on ca 60%.

Elering AS juriidilise isiku majandusvõimekuse andmed on lisatud taotlusele kaasa, vt Lisa 3.

Suur riiklik huvi ehitise asukoha valiku ja toimimise vastu

PlanS eelnõu (571 SE) seletuskirja¹⁰ lk 80 kohaselt peab riigi eriplaneeringu koostamise eelduseks olev suur riiklik huvi väljenduma eelkõige riigi strateegilistest dokumentidest ehk arengukavadest, strateegiatest, samuti Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist jt dokumentidest, kus riik on oma huve objekti või valdkonna põhiselt väljendanud. Eelnevalt viidatud seletuskirja lk-l 41 on märgitud, et riiklik huvi on ka mõju või seosed teiste riikidega. Seega võib planeeritav riiklikku huvi kandev ehitise olla ühtlasi ka rahvusvahelise huvi objektiks.

PlanS § 27 lg 1 kohaselt on riigi eriplaneeringu eesmärk sellise olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamine, mille asukoha valiku või toimimise vastu on suur riiklik või rahvusvaheline huvi. Riigi eriplaneering koostatakse eelkõige maakonnaüleste huvide väljendamiseks riigikaitse ja julgeoleku, energeetika, gaasi transpordi, jäätmemajanduse ning maavarade kaevandamise valdkonnas või eespool nimetatud huvide väljendamiseks avalikus veekogus ja majandusvööndis.

PlanS § 27 lg 2 järgi tuleb riigi eriplaneering koostada riigi territooriumi või selle osa kohta riigimaantee, avaliku raudtee, torujuhtme, mille tööõhk on üle 16 baari, sealhulgas gaasitrassi, samuti rahvusvahelise lennujaama, rahvusvahelise sadama, riigikaitse või julgeolekuasutuse ehitise, elektriijaama elektrilise nimivõimsusega alates 150 megavatti, kõrgepingeliini alates pingest 110 kilovolti, ohtlike jäätmete lõppladustuspaiga ning nende toimimiseks vajalike ehitiste püstitamiseks, kui ehitise vastab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tingimustele.

Riik on enda huvi uute elektriühenduste vastu väljendanud mitmes strateegilises dokumendis:

- Strateegia „Eesti 2035“ tegevuskava^{11[4]} kohaselt kavandatakse kliimaneutraalsele energiatootmisele/-tarbimisele üleminekut toetava ilmastikukindla taristu rajamist ning kliimaneutraalsele energiatootmisele/-tarbimisele ülemineku jaoks vajalike eelduste loomist nii maismaal kui ka merel (nt radarid, võrguühendused, tankimistaristu, laadimistaristu sadamates, tark soojus- ja elektrivõrk, lühi- ja pikaajaline salvestus).
- „Kliimapoliitika põhialused aastani 2050“¹² kohaselt tuleb soodustada kodumaiste taastuvate energiaallikate järk-järgult laiemat kasutuselevõttu lõpptarbimise kõigis sektorites, pidades silmas ühiskonna heaolu kasvu ning vajadust tagada energiajulgeolek ja varustuskindlus.
- „Energiamajanduse arengukava aastani 2030“¹³ ja „Eesti riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030“ on seadnud eesmärgiks, et aastaks 2030 peab Eesti taastuenergia osatähtsus tõusma vähemalt 42%-ni energia summaarsest lõpptarbimisest (50% energia lõpptarbimisest). Seejuures on oluline suuremahuliste liitumisvõimsuste rajamine ja uue 330 kV liini rajamine.

Ehitise asukoha vastu võib olla suur riiklik huvi ka põhjusel, et üleriigilise tähtsusega avalikud huvid on mh loodusobjektide säilitamine ja energia tootmine.¹⁴ Riiklikul tasandil suuremahulise taristu ehitamisel on suur riiklik huvi asukoha vastu peamiselt tingitud potentsiaalsest mõjust keskkonnale. Energeetika valdkonnas on suur riiklik huvi tagada varustuskindlus. EstLink 3 elektriühenduse rajamine ja elektrivõrgu tugevdamine on otseselt seotud riiklike huvidega energeetika valdkonnas ning neid huve väljendataksegi REPi kaudu.

Riigi eriplaneeringu algatamist ja menetlust põhjendavad muuhulgas järgmised asjaolud:

Esiteks, PlanS eelnõu (571 SE) seletuskirjas (lk 79) on viidatud ühe riigi eriplaneeringu menetluse eesmärgina tagada efektiivsem ja ressursse säästvam planeerimine. Taastuenergeetika (mille loogiliseks osaks on ka ühendus põhivõrguga) arendamiseks on omakorda suur rahvusvaheline ja avalik huvi, arvestades muuhulgas riigi seatud taastuenergia tootmise eesmärgi (RHKo nr 3-17-2013, p 20). Järelikult on kohane kasutada kõiki õiguslikke võimalusi protsessi ökonoomsemaks läbiviimiseks.

Teiseks, Eestil on vaja rohe-eesmärkide täitmiseks, elektrituru integreerimiseks ning varustuskindluse ja energiajulgeoleku tagamiseks luua täiendavad ühendused Läti ja Soomega. Täiendav ühendus Soomega vähendab Eesti ja Soome vahel kaubanduslikku ülekoormust ning seeläbi väheneb elektribörsi hinnaerinevus. Lisaühendus Lätiga aitab üle kanda Läänemere tuuleparkidest toodetud energiat ning samuti aitab vältida kaubandusliku ülekoormuse teket Eesti ja Läti vahel pärast EstLink 3 valmimist.

Kolmandaks, esineb vajadus viia tootmisvõimsusi idast läände, mis üldiselt suurendab energiajulgeolekut ja energiatõhusust.

Eleringi merevõrgu arenguga seoses on planeeritud Eesti — Soome kolmanda ühenduse loomist ka läbi Aulepa/Nõva. Selline lähenemine moodustaks ringühenduse Saaremaa, Mandri-Eesti ja tulevikuperspektiivis Hiiumaaga. Selline lahendus ühendab omavahel tuulealad Hiiumaa ja Saaremaa ümbruses, EstLink3 ja Eesti-Läti neljanda ühenduse.

Lisaks kehtiv Lääne maakonnaplaneering 2030+ (seletuskiri lk 73) näeb perspektiivse kõrgepingeliini koridorina ette Lääne-Eesti saari ja mandrit ühendava kõrgepinge ringliini vajaduse, et võimaldada elektrivarustuskindluse tagamine tarbijatele Saaremaal, Hiiumaal ja Läänemaal ning parem meretuulikuparkide võrguga ühendamine. Kõrgepingeliinide arendamise üldiste põhimõtetenäena on maakonnaplaneeringuga muuhulgas määratud, et planeeritavate uute 110 kV ja kõrgema pingega trassikoridoride asukohtade määramiseks tuleb koostada täiendav planeering.

Täiendavalt on EstLink 3 läbinud üle-Euroopalise elektri ülekandevõrgu kümneaastase arengukava¹⁵ protsessi. Selle käigus on tehtud kindlaks, et projekt toob kasu kogu Euroopa ülekandevõrgule ning on seega lisatud Euroopa ühishuvi projektide nimekirja¹⁶. See võimaldab taotleda projektile kaasrahastust Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusametilt CEF-E¹⁷.

II Riigi eriplaneeringu planeeringuala

Planeeringuala kaart on esitatud lisas 1. Õhuliini trass Aulepa konverteralajaama ja Rehemäe piirkonnas uue alajaama vahel on planeeritud ühe 330 kV õhuliinina, kuna õhuliini rajamine annab täiendava varustuskindluse võimalike taristurünnete ning rikete korral, õhuliini elektri ülekandevõime on suurem maakaabli omast ning õhuliini ehitusmaksumus on umbes 10 korda madalam. Lisaks võimaldab uue õhuliini koridori rajamine tõsta samadele mastidele olemasolevaid 110 kV õhuliine ning vabastab olemasolevate õhuliinide koridorid muuks maakasutuseks.

Planeeringuala asukoht, selle suurus, sh planeeringuala piir ja tehnilised andmed.

Kavandatav planeeringuala hõlmab Lääne-Nigula valda. Liin tuleks ehitada õhuliinina, kuna õhuliini eluiga on võrreldes maakaabelliiniga ligi kaks korda pikem. Õhuliini rikkekindlus on parem, sest õhuliini võimalik remont on kiirem ja rikke kestvus lühem. Maakaabelliini remont võib võtta nädalaid või kuid, mille raames oleks kaabelliin tööst väljas. Lisaks ei ole tehniliselt otstarbekas ehitada kaabelliine üksikute lõikudena õhuliini vahele, vaid need peavad kas algama või lõppema alajaamas. Osaline maakaabelliini ehitus ja üleminek õhuliini sisse vähendab liini töökindlust ja raskendab rikke otsimise võimekust. Lisaks on sama läbilaskevõimsuse juures õhuliini hind võrreldes kaabelliiniga ca 10 korda soodsam.

Uue 330 kV konverteralajaama aluse maatüki suuruseks arvestatakse 550x400m ning olemasolevate 330 kV alajaamade laiendused sõltuvad tehnilisest lahendusest ning on oluliselt väiksema ruumilise mõjuga. Merekaabli ja maismaa kaabli lahutuspunkti suurusena tuleks arvestada 50x100 m.

Õhuliinide planeerimisel arvestatavad trassikoridoride laiused:

- Üks 330 kV elektriõhuliin ühes koridoris – koridori laius kokku 100 m, millest 20 meetrit on nihutamise ruum.
- 330 ja 35 kV (110 kV) õhuliin ühes koridoris – koridori laius kokku 120 m, millest 15 meetrit on nihutamise ruum.
- Alajaamade ja jaotusseadmete ümber ulatub kaitsevöönd 2 meetri kaugusele piirdeaiast, seinast või nende puudumisel seadmest.

Maakaabli planeerimisel arvestatavad trassikoridoride laiused:

- Maakaabelliini (sh HVDC maakaabel) maa-ala kaitsevöönd on piki kaabelliini kulgev ala, mida mõlemalt poolt piiravad liini äärmistest kaablitest 1 meetri kaugusel paiknevad mõttelised vertikaaltasandid.

Haritaval põllumaal kasutatakse metallsõrestik maste, et minimeerida kasutatava maa-ala pindala. Mujal kasutatakse metalltoru või raudbetoon maste. 330 kV õhuliinijuhtme ristlõige on 3x400 mm² ning maksimaalne töötemperatuur 80 °C.

Ehitise kasutamise otstarvete loetelu (majandus- ja taristuministri 02.06.2015. a määrus nr 51)*:

22140, Elektrienergia ülekandeliinid, välja arvatud kohalik elektrivalgustus (22240)

Täpsemalt:

22142, 110 kV ja kõrgema pingega õhuliin

22143, Maakaabelliin

22145, 110 kV ja kõrgema pingega trafoalajaam
22149, Muu elektrienergiaülekanaliiniga seotud rajatis

*Tegemist on esialgse nimekirjaga.

PlanS § 27¹ lg 1 võimaldab riigi eriplaneeringu koostamisel loobuda detailse lahenduse koostamisest, kui vajalikud eeldused saavad täidetud ja võimaldavad loobumist. Soovime detailse lahenduse koostamisest loobuda, kui selgub, et asukoha eelvaliku etapis on see võimalik.

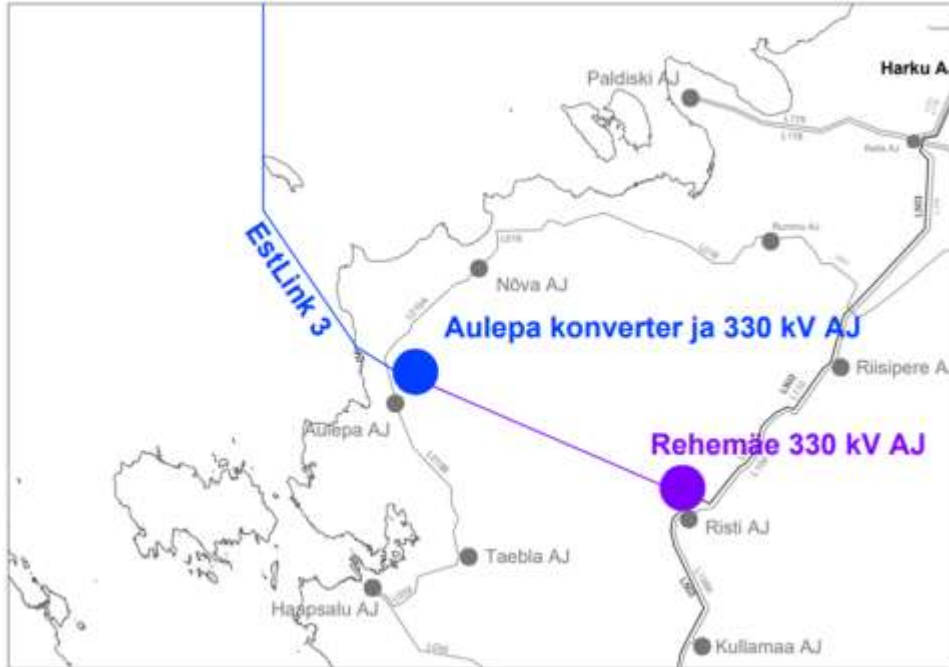
Kokkuvõttes palub Elering riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise menetluse võimalikult kiiret algatamist. Oleme valmis Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ja Vabariigi Valitsusega igati koostööd tegema ning vastame küsimustele meeleldi.

Lugupidamisega,

Kalle Kilk
Elering AS juhatuse esimees
/allkirjastatud digitaalselt/

Lisad

Lisa 1. Ühise riigi eriplaneeringu planeeringuala asukoha kaardid.

Joonis 1. Rehemäe-Aulepa indikatiivne trassikoridor ja merekaabel.

Joonis 2. Seoses EstLink 3 rajamisega võrgu üldine plaan.

Lisa 2. Vastuskiri selgitustaotlusele Lääne-Nigula vallavalitsus

Dokument lisatud taotlusele kaasa.

Lisa 3. Elering AS juriidilise isiku andmed

Dokument lisatud taotlusele kaasa.